Kvalifikuotas elektroninis parašas
ALMA ASTAFJEVA
2026-11-02 16:10:46 GMT+2
Paskirtis: Parašas
Powered by Dokobit

Kvalifikuotas elektroninis parašas
RAMUNĖ MAZALIAUSKIENĖ
2026-11-02 18:05:04 GMT+2
Paskirtis: Parašas
Powered by Dokobit

Kvalifikuotas elektroninis parašas
NERINGA ČIAKIENĖ
2026-11-02 19:41:41 GMT+2
Paskirtis: Parašas
Powered by Dokobit

Kvalifikuotas elektroninis parašas
MARTYNAS MARCINKEVIČIUS
2026-11-03 10:10:36 GMT+2
Paskirtis: Parašas
Powered by Dokobit

Kvalifikuotas elektroninis parašas
ROBERTAS BADARAS
2026-11-03 11:19:05 GMT+2
Paskirtis: Parašas
Powered by Dokobit

POLA
Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija

LIETUVOS PSICHIATRŲ ASOCIACIJA

LŠGPS
Lietuvos Šeimos Gydytojų Profesinė Sąjunga

Psichikos sveikatos vadybos asociacija

Lietuvos Respublikos Seimo Sveikatos Reikalų komitetui

Kopija:
Nacionalinei vėžio tarybai

DĖL TABAKO KONTROLĖS ĮSTATYMO KEITIMO PROJEKTO XVP-1803

2026 m. lapkričio 2 d.
Kaunas

Lietuvos šeimos gydytojų profesinė sąjunga, Lietuvos psichiatrų asociacija, Psichikos sveikatos vadybos asociacija, Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacija ir kiti partneriai pritaria ir palaiko įstatymo keitimo projektą Nr. XVP-1803 „Dėl Lietuvos Respublikos tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo Nr. I-1143 2, 9^2, 13 ir 26 straipsnių pakeitimo“.

Vienkartinės elektroninės cigaretės dėl spalvingo dizaino, nedidelės įsigijimo kainos, patogaus naudojimo, įvairių kvapų ir skonių (nors skoniai ir kvapai uždrausti LR įstatymu) ir lengvo paslėpimo yra ypač patrauklios vaikams ir paaugliams tarp jų ir anksčiau nikotino nevartojusiems. Nors Lietuvoje ne tabako skonio elektroninių cigarečių skysčiai jau uždrausti, rinkos priežiūra vis dar nustato šio draudimo pažeidimų. Todėl vien informavimo ir esamų ribojimų nepakanka.

Daugelyje elektroninių cigarečių yra nikotino – stiprią priklausomybę sukeliančios medžiagos. Paauglystėje smegenys vis dar vystosi, todėl nikotino vartojimas gali neigiamai paveikti dėmesį, mokymąsi ir impulsų kontrolę. Todėl sumažinus šių gaminių prieinamumą, būtų galima apsaugoti daugiau jaunuolių nuo priklausomybės atsiradimo.

Gydytojai psichiatrai savo kasdieniniame darbe pastebi, kad daugelio psichoaktyvias medžiagas vartojančių jaunų žmonių kelias prasideda būtent nuo vaikystėje ir paauglystėje pabandytų vienkartinių cigarečių. Vėliau jų nebeužtenka ir pradedamos vartoti „atviro tipo“ elektroninės cigaretės, kurių skystyje dažnai randama sintetinių kanabijoidų ir kitų narkotinių bei psichotropinių medžiagų. Ir taip keliaujama tolyn iki vis „sunkesnių“ psichoaktyvių medžiagų, didesnių dozių, priklausomybės ir psichozių. Tokie klinikiniai stebėjimai papildomai rodo ankstyvosios prevencijos ir veiksmingos kontrolės svarbą.

Uždraudus vienkartines elektronines cigaretes ir kartu stiprinant nelegalios prekybos kontrolę, jaunimo prevenciją bei pagalbą atsisakant nikotino, būtų galima sumažinti šių gaminių prieinamumą ir patrauklumą jaunimui.

Vėžio prevencijos požiūriu ši iniciatyva yra ilgalaikė investicija į ateities kartų sveikatą. Tabako rūkymas - viena svarbiausių išvengiamų vėžio priežasčių, susijusi ne tik su plaučių, bet ir su daugeliu kitų lokalizacijų vėžiu. Elektroninių cigarečių aerozoliuose taip pat aptinkama toksinių, įskaitant kancerogenines, medžiagų. Be to, anksčiau nerūkę elektronines cigaretes vartojantys jaunuoliai dažniau vėliau pradeda rūkyti įprastas cigaretes. Todėl nikotino vartojimo pradžios prevencija yra svarbi nuoseklios vėžio kontrolės politikos dalis.

Tai atitinka Europos kovos su vėžiu plano tikslą iki 2040 m. sumažinti tabaką vartojančių gyventojų dalį iki mažiau kaip 5 proc. Norvegijos 2025–2035 m. vėžio strategija siekia, kad po 2010 m. gimusi karta augtų be tabako ir nikotino; Nyderlandų vėžio darbotvarkėje, parengtoje sveikatos ir pacientų organizacijų koalicijos, iki 2032 m. numatyta siekti 5 proc. suaugusiųjų ir 0 proc. jaunimo bei nėščiųjų tabako ir nikotino gaminių vartojimo. Danijos 2025 m. vėžio plane siūloma mažinti prekybos tabako ir nikotino gaminiais vietų skaičių.

Vienkartinių elektroninių cigarečių draudimas nėra precedento neturinti priemonė. Belgijoje jis taikomas nuo 2025 m. sausio 1 d., Prancūzijoje – nuo vasario 26 d., Jungtinėje Karalystėje – nuo birželio 1 d. Europos Komisija 2026 m. taip pat patvirtino Bulgarijos, Austrijos ir Lenkijos praneštas nacionalines priemones dėl šių gaminių pateikimo rinkai draudimo. Direktyvos 2014/40/ES 24 straipsnio 3 dalis leidžia valstybėms narėms riboti atskiras gaminių kategorijas, kai tai pagrįsta visuomenės sveikatos apsaugos būtinybe ir proporcingumu.

Atsižvelgiant į išdėstytus visuomenės sveikatos, priklausomybių ir vėžio prevencijos argumentus, mes, medikų ir pacientų bendruomenės nariai, matydami problemos mąstą ypač jaunimo tarpe dėl naudojamų vienkartinių cigarečių ir gydydami jų sukeltas komplikacijas, prašome šiam projektui pritarti bei užtikrinti veiksmingą jo įgyvendinimą.

.

Teikiamas el. paštu
Originalas siunčiamas nebus

VšĮ Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės Toksikologijos centro vadovas	Prof. Dr. Robertas Badaras
Psichikos sveikatos vadybos asociacijos direktorius	Martynas Marcinkevičius
Lietuvos šeimos gydytojų profesinės sąjungos pirmininkė	Alma Astafjeva
Lietuvos psichiatrų asociacijos prezidentė	Ramunė Mazaliauskienė
Pagalbos onkologiniams ligoniams asociacijos direktorė	Neringa Čiakienė